

Marko Kilpi kok ym.

Kirjallinen kysymys lapsen vuoroasumisen haasteiden korjaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Vanhempien ero koskettaa Suomessa vuosittain arviolta 20 000 lasta. Vaikka ero on juridisesti kahden aikuisen asia, sen vaikutukset ulottuvat syvälle lasten arkeen ja hyvinvointiin. Yhä useampi eroperheiden lapsi asuu vuorotellen kahdessa kodissa, joko saman tai kahden eri kunnan alueella. Vuoroasumisen piirissä on jo jopa 30 prosenttia eroperheiden lapsista.

Suomessa lapsella voi kuitenkin olla vain yksi virallinen kotiosoite. Tämä vaikuttaa suoraan lapsen ja perheen saamiin etuuksiin ja palveluihin, kuten lapsilisään, asumistukeen ja koulukuljetuksiin. Vaikka lapsi asuisi tosiasiallisesti tasapuolisesti molemmissa kodeissa, palvelut määräytyvät vain virallisen osoitteen perusteella. Käytännössä tämä johtaa eriarvoisuuteen: vain toinen vanhempi saa etuudet, ja koulukuljetus järjestetään vain yhdestä/toisesta kodista. Vertailun vuoksi Virossa lapsella on niin ikään yksi virallinen osoite, mutta kuntaan voidaan ilmoittaa vuoroasuvan lapsen lisäosoite.

Lainsäädäntö mahdollistaa vuoroasumisen yhdeksi viralliseksi asumismuodoksi, mutta sosiaaliturva ei mahdollista tätä taloudellisesti heikommassa asemassa oleville tai esimerkiksi lapsille, joilla on erityisen tuen perusteella koulukuljetus tai välimatkojen vuoksi koulukuljetusoikeus. Lain tarkoittama vanhempien keskinäinen sopiminen kulujen hoitamisesta ei toteudu esimerkiksi kuormittuneessa erotilanteissa, jossa vanhempien vuorovaikutus on konfliktiherkkää tai jos vanhemmat toimivat vanhempina rinnakkaisvanhemmuutta noudattaen.

Nykyinen järjestelmä asettaa vuoroasuville lapsille kohtuuttomia vaatimuksia. Lapselle voi tulla ikään ja kehitystasoon nähden ylimääräistä turvattomuuden tunnetta ja stressiä siitä, miten koulumatka hoidetaan ei-virallisesta osoitteesta, etenkin, jos kyseessä on esimerkiksi vammainen lapsi, jolle koulukyyti on myönnetty lääketieteellisin perustein. Lapsen oikeutta vanhempiinsa on tuettava myös yhteiskunnallisin etuuksin ja palveluin, silloin kun vanhemmat eivät asu samassa osoitteessa.

Koulukuljetusten rajoitukset vaikuttavat myös lapsen mahdollisuuksiin osallistua koulun jälkeiseen toimintaan, kuten kerhoihin ja harrastuksiin. Tämä voi heikentää lapsen sosiaalista osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä lisätä kokemusta eriarvoisuudesta suhteessa ikätovereihin, joiden koulumatkat ja arjen järjestelyt ovat yksinkertaisempia.

Kirjallinen kysymys KK 82/2026 vp

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen (OKM 2024) mukaan kuljetusetuuden myöntäminen vuoroasumistilanteissa molempiin koteihin on harvinaista. Valtaosassa kuntia kuljetuksia ei korvata kunnan sisällä eikä toisen kunnan alueelle. Kunnat itse arvioivat, että kuljetusetuuden tarjoaminen kahteen kotiin vuoroasumisen perusteella tulisi turvata lainsäädännöllä. Selvityksen mukaan kuljetusetuuden laajentamisen lapsi- ja perhevaikutukset olisivat pääosin myönteisiä, vaikka kustannusvaikutukset kunnille olisivat merkittäviä. Kuljetusetuus voidaan jo myöntää, mutta sitä ei tehdä, koska siihen ei ole velvoittavuutta, vaan asia on kunnan harkinnassa ja tähän liittyy myös kuntien niukentuva talous. Tämän oikeuden toteutumattomuus eri puolilla Suomea asettaa myös lapsen eriarvoiseen asemaan sen mukaan, missä päin asuu.

Suomi on sitoutunut vuodesta 1991 alkaen noudattamaan YK:n Lasten oikeuksien sopimusta. Sopimuksen mukaan lasta koskevista päätöksistä on aina ensisijaisesti harkittava lapsen etu, ja valtion on toteutettava Lapsen oikeuksien sopimuksen määräämät oikeudet.

Tutkimusten mukaan vuoroasumisesta on monella tapaa hyötyä lapselle, vanhemmalle ja yhteiskunnalle. Kahden osoitteen mahdollistaminen olisikin tärkeä askel vuoroasuvien lasten yhdenvertaisuuden vahvistamisessa. Se tunnustaisi molemmat kodit virallisesti ja tukisi lapsen suhdetta kumpaankin vanhempaan. Lisäksi se mahdollistaisi palvelujen ja etuuksien myöntämisen molempiin koteihin sekä helpottaisi kuntien ja viranomaisten toimintaa vuoroasuvien lasten asioissa.

Vuoroasuminen voi parhaimmillaan tukea lasten ja vanhempien hyvinvointia, kun se perustuu yhteistyöhön, lapsen etuun ja riittäviin yhteiskunnallisiin resursseihin. Yhteiskunnan tulisi tunnistaa molemmat kodit virallisesti ja tarjota yhdenvertaiset palvelut kaikille lapsille riippumatta vanhempien tulotasosta tai asuinpaikasta. Tavoitteena tulee olla yhteiskunta, jossa mahdollisuuksien tasa-arvo koskee myös kahdessa kodissa asuvia lapsia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta vuoroasuvalla lapsella on mahdollisuus kahteen viralliseen osoitteeseen?

Helsingissä 13.3.2026

Marko Kilpi kok
Timo Heinonen kok
Pauli Kiuru kok
Maaret Castrén kok
Oskari Valtola kok
Juha Hänninen kok
Johan Kvarnström sd
Vesa Kallio kesk